

УДК 635.34

Код UPOV: BRASS_CHI

Методика

проведення експертизи сортів виду капусти китайської (*Brassica chinensis* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica chinensis* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками, відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,35 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки представлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин. Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, з 30 – дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або

дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова розетка: форма (ознака 3);
- Листок: тип (ознака 4);
- Черешок: забарвлення (ознака 10);
- Рослина: час збиральної стиглості (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів капусти китайської

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MG 4	низька середня висока	3 5 7	
2. QN	Листкова розетка: діаметр MS 1	дуже малий малий середній великий	1 3 5 7	
3. (*) (+) PQ	Листкова розетка: форма VS 1	компактна напіврозлога розлога поникла	1 2 3 4	
4. (*) QL	Листок: тип краю VS 2	цілокрай розсічений	1 2	
5. (+) QN	<u>Тільки сорти з</u> <u>розсіченим листком.</u> Листок: кількість часток MS, 2	мала середня велика	3 5 7	
6. QN	Черешок: за довжиною MS 2	короткий середній довгий дуже довгий	3 5 7 9	
7. (+) QN	Черешок: за шириною MS 2	дуже вузький вузький середній широкий	1 3 5 7	
8. (+) QN	Черешок: за товщиною MS 2	тонкий середній товстий	3 5 7	
9. (+) PQ	Черешок: форма VS 2	плеската слабко увігнута сильно увігнута	1 2 3	
10. (*) PQ	Черешок: забарвлення VS 2	біле світло-зелене зелене	1 2 3	
11. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS 2	дуже коротка коротка середня довга	1 3 5 7	

1	2	3	4	5
12. (+) PQ	Листкова пластинка: форма VS 2	еліптична овальна яйцеподібна округла оберненояйцеподібна зрізано-овальна	1 2 3 4 5 6	
13. PQ	Листкова пластинка: форма поперечного перерізу VS, 2	увігнута плеската опукла	3 5 7	
14. (*) QL	Листкова пластинка: характер поверхні VS 2	гладенька дрібнопухирчаста помірно пухирчаста крупно-пухирчаста зморшкувата	1 2 3 4 5	
15. QL	Листкова пластинка: форма краю VS	рівна слабкохвиляста хвиляста	1 2 3	
16. PQ	Листкова пластинка: забарвлення VS 2	світло-зелене світло-сіро-зелене сіро-зелене зелене темно-зелене темно-сизо-зелене темно-сіро-зелене	1 2 3 4 5 6 7	
17. QL	Листкова пластинка: глянсуватість VS, 2	відсутня наявна	1 9	
18. QL	Листкова пластинка: опушення VS, 2	відсутнє наявне	1 9	
19. QN	Рослина: час початку стеблування VG, 3	ранній середній пізній	3 5 7	
20. (*) QN	Рослина: час збиральної стиглості VG, 5	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти китайської

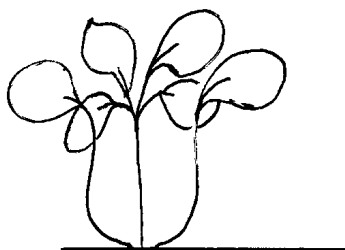
Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Фаза розетки
2	Сформовано 7–10 листків
3	Стеблування
4	Цілком сформована рослина
5	Збиральна стиглість

До 1. Рослина: за висотою, см.

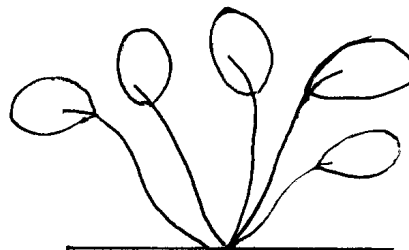
Низька – до 100, середня – 100–150, висока – понад 150.

До 3. Листкова розетка: форма.

1

Компактна

2

напіврозлога

3

розлога

4

поникла

До 5. Тільки сорти з розсіченим листком. Листок: кількість часток.

3

Мала

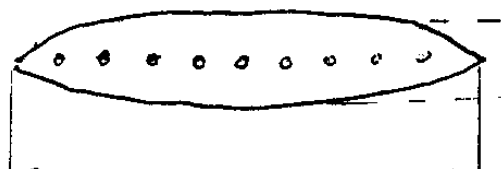

7

велика

До 7 і 8. Черешок: за шириною (7) і товщиною (8).

Ширину і товщину вимірюють біля основи, як показано на рисунку.

ширина черешка

товщина
черешка

До 8. Черешок за товщиною, см.

Тонкий – до 0,5; середній – 0,5–1,0; понад 1,0.

До 9. Черешок: форма.

1

Плеската

2

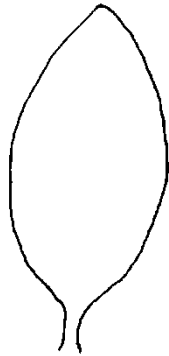
слабко увігнута

3

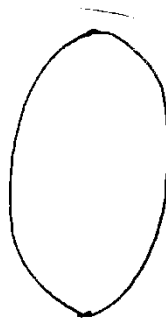
сильно увігнута

До 12. Листкова пластинка: форма.

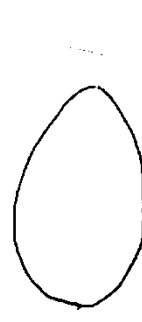
1

Еліптична

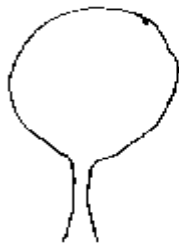
2

овальна

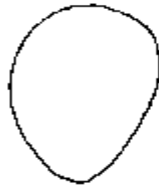
3

яйцеподібна

4

округла

5

оберненояйцеподібна

6

зрізано-овальна

9. Література

1. Барабаш О. Ю. Біологічні основи овочівництва / О. Ю. Барабаш, Л. К. Тараненко, 3. Д. Сич. – К. : Арістей, 2005. – С. 201.
2. Сельскохозяйственный энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1989. – С. 197.